

ת"פ 274/12/17 - מדינת ישראל נגד יהודה כהן

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 מאי 2021

ת"פ 274-12-17 מדינת ישראל נ' כהן

לפני כבוד השופט מיכל ברק נבו

המאשימה מדינת ישראל

על ידי פרקליטות מחוז תל אביב (מיסוי וכלכלה) - עו"ד ניר הורביץ

נגד

יהודה כהן

הנאשם

על ידי בא כוחו עו"ד ניר ישראל

גזר דין

ההרשעה

1. הנאשם הורשע ביום 7.1.21, לאחר הליך הוכחות, בביצוע שתי עבירות של סיוע לניסיון לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 415 סיפה, ביחד עם סעיפים 25 ו-31 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 [חוק העונשין], ובביצוע שתי עבירות של הלבנת הון במטרה להסתיר את זהות בעליו של הרכוש האסור, את מיקומו ותנועותיו, לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 [חוק איסור הלבנת הון].

2. בכתב האישום (המתוקן) שהוגש נגד הנאשם, יוחסו לו שתי עבירות של סיוע לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 415 סיפה, ביחד עם סעיף 31 לחוק העונשין, ושתי עבירות של הלבנת הון במטרה להסתיר את זהות בעליו של הרכוש האסור, את מיקומו ותנועותיו, לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון. בסופו של יום הרשעתו אותו, כאמור, בסיוע לניסיון לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, ובעבירות הלבנת הון שיוחסו לו. קבעתי כי לא ניתן להרשיע את הנאשם בסיוע לעבירה מוגמרת של קבלת דבר במרמה, אלא רק בסיוע לניסיון לעבור את העבירה, מאחר שלא ניתן היה להשלים את יסוד ה"קבלה", הדרוש לעבירה המוגמרת. עתה אבהיר ואפרט.

3. הנאשם הוא אזרח ישראלי, שחי בהונגריה מאז 2006. במועד לא ידוע בשנת 2015, במהלך שהותו בישראל, פנה הנאשם לאדם המכונה "גרייגוס" וביקש ממנו לספק לו, תמורת עמלה, חשבונות בנק ברחבי אירופה, על שם חברות פיקטיביות [חשבונות בנק פיקטיביים], לצורך ביצוע הונאות, לשם הוצאת כספים במרמה מחברות שונות. הנאשם לא ידע זאת, אך גרייגוס פעל באותה תקופה כסוכן של רשויות האכיפה האמריקאיות [ה-FBI].

הוכח לגבי האישום הראשון והשלישי, כי הנאשם סייע בחודשים מאי ויוני 2015 לקבוצת יחידים, שזהותם אינה ידועה למאשימה [מבצעי ההונאה], להוציא במרמה כספים משתי חברות [כספי המרמה], האחת שמקום מושבה בצרפת, 2CJL [החברה הצרפתית], והשנייה שמקום מושבה בגרמניה, MOUSER ELECTRONICS [החברה הגרמנית] (ביחד: החברות המרומות), ולהעביר את הכספים לחשבונות בנק פיקטיביים ב-Citybank שבהונגריה [ה-CB], שסופקו

על ידי גרייגוס לנאשם, ועל ידי הנאשם למבצעי ההונאה. באשר לחברה הצרפתית, חשבון הבנק הפיקטיבי שסיפק גרייגוס רשום על שם החברה הפיקטיבית [EM][Euromarketing]. באשר לחברה הגרמנית, חשבון הבנק הפיקטיבי שסיפק גרייגוס רשום על שם החברה הפיקטיבית [DT][Daylight Technologies KFT].

לחברה הצרפתית פנה מי ממבצעי ההונאה באמצעות תכתובת דוא"ל והציג עצמו כעובד בסניף הבנק שבו התנהל חשבון הבנק של החברה. כתוצאה מאותה התחזות, ביום 21.5.15 העבירה החברה הצרפתית 237,000 אירו לחשבון בנק פיקטיבי, שאת פרטיו סיפק הנאשם (האישום הראשון).

לחברה הגרמנית פנה מי ממבצעי ההונאה באמצעות תכתובת דוא"ל, והציג עצמו בפני עובדת של אותה חברה כסמנכ"ל הכספים שלה. כתוצאה מאותה התחזות, ביום 16.6.15 העבירה החברה הגרמנית 480,000 אירו לחשבון בנק פיקטיבי, שאת פרטיו סיפק הנאשם (האישום השלישי).

בשני המקרים, כספי המרמה הועברו, כאמור, לחשבון בנק פיקטיבי, אך בעקבות התערבות רשויות החקירה האמריקאיות, לא הגיעו לנאשם או למי ממבצעי ההונאה, ומלכתחילה אף לא יכולים היו להגיע אליהם. לנוכח עובדה זו הרשעתי, כאמור, את הנאשם בסיוע לניסיון לקבלת דבר במרמה, שכן קבעתי כי לא ניתן היה להשלים את יסוד ה"קבלה", הדרוש לעבירה המוגמרת.

כפי שהוכח לגבי האישום השני, הנאשם סיפק למבצעי ההונאה את פרטי חשבונות הבנק הפיקטיביים כדי שנציגי החברה הצרפתית יפקידו בהם את כספי המרמה, במטרה להסוות ולהסתיר את זהות בעליו של הרכוש האסור, את מיקומו ותנועותיו.

כפי שהוכח לגבי האישום הרביעי, הנאשם סיפק למבצעי ההונאה את פרטי חשבונות הבנק הפיקטיביים כדי שנציגי החברה הגרמנית יפקידו בהם את כספי המרמה, במטרה להסוות ולהסתיר את זהות בעליו של הרכוש האסור, את מיקומו ותנועותיו.

הרכוש שאותו סייע הנאשם למבצעי ההונאה לקבל במרמה מהחברות המרומות הוא "רכוש אסור", כהגדרתו בחוק, שכן מקורו בעבירה של קבלת דבר במרמה, שהיא "עבירת מקור" לפי החוק.

4. בסיכומי של דבר קבעתי אפוא, כי הוכח מעל לכל ספק סביר שגרייגוס שימש כסוכן רשויות האכיפה האמריקאיות, ושיחותיו עם הנאשם בקשר לעניינים מושא כתב האישום דנן נעשו בהקשר זה. הנאשם ביקש מגרייגוס לספק לו חשבונות בנק פיקטיביים עבור אחרים, וגרייגוס העביר לו את פרטי החשבונות באמצעות טיוטות בתיבת אימייל, שאת פרטי הגישה אליה שלח לנאשם. עוד הוכח מעל לכל ספק סביר, שביום 21.5.15 הוצאו במרמה 237,000 אירו מהחברה הצרפתית, וביום 26.6.15 הוצאו במרמה 480,000 אירו מהחברה הגרמנית. כן הוכח שהנאשם היה מעורב בהעברות כספים אלה, שהכספים הועברו לחשבונות הבנק הפיקטיביים, שהמעטפת של המעשים הייתה פלילית ושהנאשם היה מודע לכך. הוכח שהנאשם היה מודע לכך שבוצע מעשה מרמה, אף אם לא הכיר את פרטי התכנית

כולה.

נוסף על כך קבעתי לגבי עבירות קבלת הדבר במרמה כי אומנם, מעשי המרמה הושלמו והעברות הכספיים בוצעו במלואן, אך הכספיים לא הגיעו ולא היו יכולים להגיע לידי מבצעי ההונאה, שכן דבר ביצוע המרמה היה ידוע לרשויות בזמן אמת, והחשבוניות שהועמדו לרשות הנאשם כדי שיעמידם לרשות מבצעי ההונאה היו כל העת בשליטת רשויות האכיפה. הכספיים במקרה דנן הועברו מלכתחילה, ובהתאם לתכנון מראש מצד הרשויות, לחשבוניות בשליטת הרשויות.

עוד קבעתי, כי הוכחו כדבעי הנסיבות המחמירות שנלוו לניסיון לקבלת הדבר במרמה: סכום הכסף שהוצא במרמה מהחברה הצרפתית הוא 238,000 אירו ומהחברה הגרמנית הוצאו במרמה 480,000 אירו. אלה סכומים גבוהים ומשכך - היקף המרמה מצדיק קביעה כי מדובר בנסיבה מחמירה. נוסף על כך התייחסתי לתחכום ולנסיבות ביצוע העבירה, קרי: השימוש באמצעים טכנולוגיים, העובדה שמדובר במספר משתתפים, המידור שננקט (למשל - בפני גרייגוס, שהיה כביכול שותף לעבירה, לא הוצגו מבצעי ההונאה בשמותיהם או בפרטי זיהוי), נעשתה פנייה לחברות בארצות שונות, ועוד.

אשר לעבירות הלבנת ההון קבעתי כי במקרה שלפנינו, הכספיים שהופקדו בחשבוניות הבנק הפיקטיביים היו פירותיהם של ניסיונות לבצע עבירות של קבלת דבר במרמה, ועל כן הוכח כי מקור הכספיים בניסיון לעבור עבירת מקור. עוד קבעתי שגם ניסיון לקבל דבר במרמה בנסיבות מחמירות מהווה עבירת מקור לעניין חוק איסור הלבנת הון. משכך, הנאשם, בהשיגו עבור מבצעי ההונאה חשבוניות בנק שישמשו לקליטת כספי המרמה, הניח את התשתית הנדרשת להסתרת הכספיים הללו, שהם פירות העבירה, להסתרת מקורם, להסתרת זהות מבצעי ההונאה, ולאפשר הוצאת הכספיים לצורך הנאה מהם בעתיד. קבעתי, אפוא, שהנאשם ביצע עבירות של הלבנת הון לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון.

הטיעונים לעונש

טיעוני המאשימה

5. לטענת ב"כ המאשימה, כלל העבירות שבהן הורשע הנאשם נעברו במסגרת אירוע אחד. אף על פי כן, בקביעת העונש הכולל, בית המשפט מתבקש להתחשב בכך שמדובר בריבוי עבירות.

חלק נכבד מטיעוני ב"כ המאשימה יבואו לידי ביטוי בפרק הדיון וההכרעה, ועל כן אחזור על הדברים בתמצית בלבד. בהתייחס לנסיבות הקשורות בביצוע העבירות טען ב"כ המאשימה, כי מעורבות הנאשם בביצוע העבירות המיוחסות לו בכתב האישום הייתה משמעותית, ואף על פי שהנאשם הורשע בניסיון לסיוע בלבד, יש להביא בחשבון, שהעבירות בוצעו בנסיבות מחמירות והסיבה לכך שמדובר בעבירת ניסיון בלבד (ולא בעבירה מוגמרת), טמונה בבלימת השלמת העבירה על ידי רשויות האכיפה, ולא במעשה כזה או אחר של הנאשם או מי ממבצעי העבירה. ב"כ המאשימה סקר את הערכים המוגנים העומדים בבסיס העבירות שבהן הורשע הנאשם והדגיש כי הנאשם סייע לקבוצות הונאה שונות להוציא במרמה כספים מחברות שונות, באופן מתמשך, מתוחכם ומתוכנן היטב. כמו כן היקף הנזק הממוני הפוטנציאלי הטמון בעבירות שבוצעו עמד על כ-3,000,000 ₪. עוד הוסיף כי ההליך בעניינו של הנאשם הוא חלק מפרשייה רחבה מאוד של עבירות הונאה בינלאומיות של "הנדסה חברתית" [1], שבוצעו על אדמת ישראל. בכך טמונה פגיעה קשה במעמדה הבינלאומי של ישראל. הפרקליט הדגיש את "הקלות הבלתי נסבלת" (כהגדרתו) שבביצוע עבירות מסוג "הנדסה חברתית" כמעט

עמוד 3

ללא מאמץ, שלעומתה עומד הקושי הרב לגלות עבירות מסוג זה. הוא ציין שאלמלא גיוסו של עד המדינה, ושיתוף הפעולה החקירתי הבינלאומי, עבירות אלו לא היו מתגלות. עם זאת, היו גם היבטים ממתנים בנושא הפגיעה, העומדים לזכות הנאשם, ובהם העובדה שהוא לא היה המבצע העיקרי של העבירה, אלא סייע למרמים בפעילותם.

אשר למדיניות הענישה הנוהגת הפנה ב"כ המאשימה למספר פסקי דין בעלי מאפיינים דומים לענייננו, שמהם ניתן ללמוד, לטענתו, על חומרת העבירות שביצע הנאשם ועל מגמה של החמרה בענישה ובהרתעה בתחום העבריינות הכלכלית, לרבות בעבירות מרמה והלבנת הון, כמו גם על הענישה למי שהורשע בסיוע לביצוע העבירות. לרלוונטיים שבין פסקי הדין הללו אתייחס בפרק הדיון וההכרעה.

לנוכח כל המתואר לעיל, טען ב"כ המאשימה כי מתחם העונש ההולם בגין כלל העבירות שבהן הורשע הנאשם נע בין 15 עד ל-36 חודשי מאסר בפועל וקנס כספי שנע בין 50,000 ועד ל-150,000 ₪.

6. נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות: בהתייחסו למיקומו של הנאשם בתוך מתחם העונש ההולם, הזכיר ב"כ המאשימה כי הנאשם כפר באישומים נגדו וניהל משפט עד סופו ועל כן אין מקום להתחשב בו בהיבט של נטילת אחריות למעשים. עוד טען הפרקליט כי המעשים אינם בני תיקון. חלוף הזמן מאז ביצוע העבירות אינו צריך להוות שיקול לקולה בגזירת עונשו של הנאשם, שכן בהתחשב בהיקף הפרשה שתיק זה הוא חלק ממנה, החקירה התנהלה במהירות וגם המשפט התנהל ביעילות והיה קצר, יחסית. עוד הוסיף התובע, כי אין משמעות לכך שהנאשם נעדר עבר פלילי, מאחר שהעבירות שבהן הורשע מבוצעות ככלל על ידי אנשים בעלי רקע נורמטיבי, ועל כן מאפיין זה משותף למרבית העבריינים בתחום.

לאור כל האמור, ומשיקולי הרתעת הרבים והרתעה אישית, סבר ב"כ המאשימה כי יש למקם את הנאשם ברף הבינוני נמוך של המתחם ובהתאם, להטיל על הנאשם עונש של 20 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי לפי שיקול דעתו של בית המשפט, וקנס בסך 100,000 ₪.

טיעוני ההגנה

7. ההגנה לא הביאה ראיות לעונש, אלא הפנתה למסמך אחד שהוגש במהלך המשפט, שיוזכר בהמשך.

בפתח דבריו, טען ב"כ הנאשם כי מעורבות הנאשם בביצוע העבירות הייתה שולית, ועל כן יש לקבוע מתחם ענישה מינורי, שיבטא את חלקו ומידת אשמתו של הנאשם ביחס לכלל הפרשה. עוד הוסיף כי הגם שניתן לבצע חלוקה של האירועים, מדובר באירוע מתמשך אחד ולא במספר אירועים.

עוד טען הסנגור, כי מתחם הענישה שהמאשימה עותרת לו חורג ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים, ובהתייחסו לפסקי הדין שאליהם הפנה ב"כ המאשימה עמד על היחס שבין מידת האשמה והיקף הנזקים שנגרמו באותם מקרים בהשוואה למקרה דנן. עם זאת, ההגנה לא הביאה כל פסיקה מצידה, והסתפקה בטענה שהמקרה דנן לא דומה לאף מקרה אחר שנדון בפסיקה. הסנגור טען כי המקרה של הנאשם אינו מצדיק ענישה מחמירה. בהקשר זה הדגיש ב"כ הנאשם כי רשויות האכיפה האמריקאיות אפשרו לאלמונים לפעול במסגרת ידועה מראש שבה הם הבטיחו כי לא ייגרם

נזק ממוני. משכך, ובהינתן שאין נזק כלכלי, חומרת המעשה מצטמצמת מאוד באופן, שמרחיק את עניינו של הנאשם מהחומרה היתרה שאליה מכוונת המאשימה. ביטוי נוסף להיעדר החומרה במעשי הנאשם הוא בכך שבצרפת ובגרמניה, המקום שבו בוצעה לכאורה ההונאה, וכן בהונגריה, שהנאשם הוא תושב בה וששם נמצא הבנק ובו החשבונות שאליהם הועברו הכספים, לא נפתחה חקירה נגד הנאשם. עוד טען, כי אין זה הוגן להעניש בחומרה ולקחת בחשבון גם את עבירות הלבנת ההון, מקום שבו רשויות האכיפה שלטו על המידה שבה איפשרו למבצעי העבירה להתקדם בביצוע העבירות. הוא הביא כדוגמה מקרים שבהם הרשויות הפסיקו את ביצוע המעשים טרם השלמת הלבנת ההון, וטען כי אילו חפצו הרשויות בכך, היו יכולות למנוע, גם כאן, השלמת עבירות אלה. אילו עשו כן, לא היה הנאשם מורשע בעבירות מוגמרות של הלבנת הון.

8. אשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירות ומידת הפגיעה בערכים המוגנים כתוצאה מביצוע העבירות, טען ב"כ הנאשם כי הגם שהכרעת הדין ברורה, משלא נחקרו מבצעי ההונאה, לא ניתן לקבל את מלוא התמונה באשר להיקף המעורבות והידיעה של הנאשם, ויש בכך כדי להצדיק קביעת מתחם נמוך. מאחר שכל מעשי הנאשם מסתכמים, הלכה למעשה, במסירת פרטי חשבונות הבנק, בתיווך שבין גרייגוס לאלמונים (שהרי גרייגוס אינו דובר השפה העברית), אזי במנעד החומרה מתקרבים מעשי הנאשם להכנה, יותר מאשר לסיוע במובן הקלאסי. הסנגור הדגיש כי הנאשם לא שלט בשום עסקה ולא היה אמור לקבל את פירות העבירה. כל שרצה הנאשם הוא להחזיר את חובו לגרייגוס בסך של 2,000 אירו. כל ההחמרה שנובעת ממעשה ההסתרה אינה מובהקת בעניינו, שכן הנאשם איננו בעל ידע כיצד לבצע עבירות הלבנת הון. לא מיוחס לנאשם תכנון מקדים. התכנון המקדים הוא של מבצעי עבירת ההונאה שלא נחקרו, ושל גרייגוס, שעל פי התשתית הקים את התשתית הפיננסית להעברת הכספים בדרך שתסתיר את בעלי הזכויות בהם. חלקו של הנאשם הוא בתיווך ביניהם, קרי: חלקו שולי. נוסף על כך, מעשי הנאשם נמצאים ברף הנמוך מאחר שהעבירה לא הושלמה. מידת המעורבות והפיקוח של הרשויות האמריקניות מבדילה את המקרה דן ממקרים אחרים, שבהם המעשה הפלילי הוא בבחינת יוזמה מלאה של הנאשם.

על כן, לאור עיקרון ההלימה, לאור היעדר פסיקה מרובה בעבירות אלה, ולאור הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות שבהן הורשע הנאשם, טוענת ההגנה כי מתחם הענישה צריך להיות בין מאסר על תנאי עד צו מבחן או צו שירות לתועלת הציבור.

9. נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות: באשר למיקומו של הנאשם בתוך המתחם, סקר ב"כ הנאשם את נסיבותיו האישיות, ובכלל זה ציין כי הנאשם מתגורר בהונגריה עם בת זוגו, שעימה התחתן לפני שנה), ועם בתה בת ה-14 מנישואים קודמים, שלה משמש הנאשם כאב. לנאשם גם ארבעה ילדים המתגוררים בארץ. מיד לאחר מעצרו שוחרר הנאשם בתנאים מגבילים שכללו עיכוב יציאה מהארץ, כך שהיה מחויב להישאר בישראל תחת צו עיכוב יציאה במשך כחמישה חודשים[2], וכך נמנעה ממנו היכולת להתפרנס ולראות את משפחתו בהונגריה. הנאשם פוטר ממקום עבודתו ונאלץ למכור את כל נכסיו ומניותיו כדי לממן ערבויות (כעולה ממסמך שהוצג במהלך המשפט - 9/נ). היום מצא הנאשם עבודה בדוחק, הוא משמש כסוכן בחברה הסוחרת במכוניות, ונמצא בחוסר וודאות כלכלית. ניהול ההליכים המשפטיים הגדילו את הקשיים הכלכליים של הנאשם והקשו עליו למצוא עבודה ולהתפרנס, כך שהגיע לחורבן כלכלי. הנאשם תרם את מיטב שנותיו למדינת ישראל, שירת בחיל האוויר ביחידה מסווגת ושירת שלוש שנות קבע ביחידתו, שם הקים מערך לימוד וטכנולוגיה. בית המשפט מתבקש ליתן את הדעת על כך שהעבירות בוצעו לפני כשש שנים ואין הצדקה לענישה מחמירה בחלוף זמן כה ניכר. בחלוף הזמן פעל הנאשם לשקם את חייו, למצוא פרנסה ולהרחיק עצמו מגורמים עבריינים כגון גרייגוס. הנאשם נעדר עבר פלילי וזו הסתבכותו הראשונה עם רשויות האכיפה בישראל. אשר להרתעת הרבים הפנה ב"כ הנאשם לדוח ועדת דורנר וטען, כי ממצאי הדוח מראים כי שימוש במאסרים, קל וחומר

מאסרים ממושכים, אין בהם כדי לקדם שום תכלית הרתעה.

לאור האמור עתר ב"כ הנאשם לבטל את ההרשעה לפי הוראות סעיף 192(א) **לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982.**

דבר הנאשם

10. הנאשם בדבריו האחרונים אמר: "אני כנראה לא בדקתי לעומק את הדברים מול מי אני מתנהל ואני מאוד מצטער שדבר כזה קרה. אני לא עושה דברים כאלה... אני מאוד מצטער שדבר כזה קרה ונפילתי לדבר הזה אבל באמת שלא הייתה לי כוונה לרמות מישהו". לדבריו, כשנודע לו שמדובר בהונאה עצר את ההתקשרות, ביקש לנתק כל קשר עם המעורבים וביקש להחזיר את הכסף חזרה. הוא האשים את ה-FBI ואמר: "הם שמו אותי בתור מטרה כדי להגיע לאחי, עצם הפנייה הייתה אליי. אם לא היו פונים אליי לא הייתי מגיע למצב הזה. יכול להיות שההתנהלות שלי לא הייתה נכונה באותו זמן, אם הם לא היו בונים את כל התשתית הזאת לא הייתי מגיע למצב הזה".

דין והכרעה

11. חרף הסכמת הצדדים כי עסקין בארוע אחד, אני סבורה כי במקרה שלפנינו מדובר בשני ארועים נפרדים: האחד, הניסיון לרמות את החברה הצרפתית, הכולל בתוכו גם את עבירת הלבנת ההון הקשורה בניסיון זה; האחר, הניסיון לרמות את החברה הגרמנית, הכולל אף הוא בתוכו את עבירת הלבנת ההון הקשורה בניסיון זה. זאת, על-פי כל המבחנים שנקבעו בפסיקה. מבחינת המבחן ה"צורני-עובדתי", כל ניסיון מרמה כולל פעולות, שניתן להפריד בין לבין הפעולות הקשורות לניסיון המרמה האחר (ולחדול ממעשה נוסף אחרי כל ניסיון שכזה), בעוד פעולות הלבנת ההון בכל מקרה משולבות בתוך מעשה המרמה. כך גם קבעתי בהכרעת הדין (פסקאות 94-96), שם ציינתי: "כניסת הכספים שהועברו בשל ההונאה מהחברות המרומות לחשבונות שאותם סיפק הנאשם למבצעי ההונאה, משלבת בתוכה גם רכיב של העבירה העיקרית (ניסיון לקבל את הכספים) וגם פעולה שנועדה להסוות את זהות מקבלי הכספים ולאפשר שימוש בהם בעתיד... הכספים שהועברו מהחברות המרומות עקב המרמה הם, ללא ספק, 'רכוש אסור'. העברת הכספים לחשבונות בנק פיקטיביים מהווה גם רכיב בעבירת המקור (ניסיון קבלה), אך גם פעולת הסתרה, ומשכך, לפנינו מקרה שבו אין קו גבול חד וברור בין עבירת המקור לפעולות הלבנת ההון". גם מבחינת המבחן ה"מהותי-מוסרי", הבוחן בעיקר את האינטרס של קרבן העבירה ואת הערך החברתי שנפגע, עסקין בשני ארועים נפרדים (ר' ע"פ 4039/19 **נחמני נ' מדינת ישראל** [17.3.21], פסקה 92 מפי כבוד השופט עמית). לפיכך יש לדעתי מקום לקבוע מתחם ענישה נפרד לכל ארוע. עם זאת, ממילא אקבע, בסופו של יום, עונש כולל לכל האישומים, ועל כן אין משמעות מעשית רבה לשאלה אם מדובר בארוע אחד או שני ארועים. כפי שכבר נפסק, "הסיווג לאירועים נועד לתכלית פונקציונלית, ככלי עזר בידי בית המשפט הגוזר את הדין... ממילא במישור המהותי מוטל על בית משפט הקובע מתחם עונש לשקול את מספר המעשים ואת חומרתם, אף אם הם סווגו כחלק מאירוע עבריני אחד" (ע"פ 6888/17 **שירזי נ' מדינת ישראל** [10.12.18], פסקה 14 מפי כבוד השופט פוגלמן). התוצאה המעשית בנושא זה תהייה תואמת, אפוא, את הסכמת הצדדים.

12. טענת ההגנה שלפיה מרבית המאפיינים שיש לבחון לצורך קביעת מתחם הענישה אינם מתקיימים ואינם רלוונטיים, בשל כך שהנאשם הורשע בסיוע לניסיון לעבור את עבירת הקבלת דבר במרמה, ולא בביצוע העבירה המוגמרת - דינה להידחות. העובדה שמדובר בניסיון בלבד משפיעה על מידת הפגיעה שהתרחשה בפועל, אך אינה

מאיינת את הצורך לבחון את מעשי הנאשם בראי העבירות שהתכוון לבצע. כך, בפרט, כאשר הסיבה לכך שהניסיון לא צלח אינה קשורה בנאשם או בחרטה מצידו או מצד מי ממבצעי העבירה האחרים, אלא בכך שמראש היה מדובר בניסיון בלתי צליח, בשל פעולת רשויות האכיפה, שלא הייתה ידועה לנאשם או לאחרים בזמן אמת. וכזכור, "לענין ניסיון, אין נפקה מינה אם עשיית העבירה לא היתה אפשרית מחמת מצב דברים שהמנסה לא היה מודע לו או טעה לגביו" (סעיף 26 לחוק העונשין).

13. הערכים החברתיים שנפגעו ממעשי הנאשם הם חופש הרצון, הפעולה והבחירה של הפרט (בניסיון לעבור עבירות קבלת דבר במרמה), וההגנות והאמון הדרושים לשם קיומם של חיי מסחר תקינים, כמו גם מניעת פעילות עבריינית על-ידי יצירת תמריץ שלילי לביצוע עבירות כלכליות בדרך של נטרול היכולת ליהנות מהרווח הנלווה אליהן (בעבירות הלבנת ההון).

קיים קושי רב בחשיפת עבירות מסוג זה שביצע הנאשם, ויש להניח כי אלמלא מעורבות הרשויות האמריקניות, העבירות לא היו מתגלות. בעבירות מסוג זה טמונה פגיעה קשה בהגנה על מסחר תקין ובכלכלת המשק. הפסיקה הנוהגת מלמדת שבתי המשפט חוזרים פעם אחר פעם על החומרה היתרה שבביצוע עבירות מסוג זה והחשיבות שיש בענישה ממשית, בפרט כאשר העבירות נעברות בתחכום, אגב תכנון מוקדם וכלפי קורבנות מרחבי העולם. על כך יש להוסיף את מגמת ההחמרה בעבירות כלכליות, שעליה עמדו בתי המשפט שוב ושוב. אך לאחרונה שב בית המשפט העליון ועמד על חומרתן של עבירות אלה:

"כפי שקבע בית משפט זה, הלבנת הון היא תופעה חמורה 'בעלת פוטנציאל הרס עצום, ובפרט מבחינה כלכלית וחברתית' ו'היא שמאפשרת לעבריינים לבצע ואף להרחיב את מנעד העבירות שבביצוען הם נוטלים חלק'" (ע"פ 3725/19 **מוחמד זידאן נ' מדינת ישראל** [27.1.20] **עניין זידאן**), פסקה 23).

בהתאם, שב בית המשפט העליון והדגיש כי יש לקבוע מדיניות של ענישה מחמירה בעבירות כגון דא באופן שישקף את שיקולי ההרתעה:

"במקרה זה מדובר בעבירות גניבה בסכומים משמעותיים שבוצעו על ידי המערערת שהייתה עורכת דין וניהלה עובר לתקופת ביצוע העבירות חיים נורמטיביים. דומה עניינה לעניינם של עוברי עבירות 'צווארון לבן', אשר נעברות מטבע אופייני, על פי רוב, על ידי אנשים נורמטיביים ובעלי עבר נקי, על אודותיהם אמר בית משפט זה בהתייחס למדיניות הענישה הראויה בעבירות מסוג זה כי: 'בית משפט זה עמד לא פעם על ההחמרה הנדרשת בעבירות כלכליות, המכונות עבירות 'צווארון לבן'. בעבר נטו בתי המשפט להקל עם מבצעי עבירות מסוג זה, בשל תדמיתן 'הנקה' יותר ביחס לעבירות אחרות. ואולם, לעיתים החורבן שעבירות כלכליות עלולות להמיט על נפגעייהן הוא גדול לאין ערוך מאשר עבירות רכוש 'רגילות'. נזקיהן עלולים להשתרע לאורך זמן ולסחוף גם את קרוביהם ומשפחתם של הנפגעים אל עברי פי פחת. הן עלולות להביא לסחרור ולפגיעות נוספות ברכוש, בגוף, בכבוד ובחרות'... לכך ניתן להוסיף, כי במדיניות הענישה בעבירות מסוג זה חלה מגמה של החמרה, מגמה שהוגדרה כמוצדקת וכמתחייבת..." (ע"פ 5139/19 **לביא נ' מדינת ישראל** [17.3.20], פסקה 17).

בנסיבות המקרה שלפניי, אף שהנזק הכספי הישיר נמנע ברובו (כפי שפורט לעיל), קיים חשש ממשי לפגיעה בתדמיתה של מדינת ישראל כמי שמהווה מקור לביצוע עבירות של הנדסה חברתית נגד קורבנות מרחבי העולם, וזאת בשל האופי הבינלאומי של העבירות. לעניין זה התייחסה כבוד השופטת ברון בע"פ 6532/17 **מדינת ישראל נ' חסדי דוד לעדת הבוכרים** [8.4.2018], פסקה 26:

"מדינות המערב הכריזו מלחמה על עבירות אלה כבר בשנות ה-80 של המאה הקודמת, והדבר בא לידי ביטוי בחתימתם של הסכמים בינלאומיים כדוגמת אמנת האו"ם נגד הסחר הבלתי חוקי בסמים נרקוטיים וחומרים פסיכותרפיים (אמנת וינה, 1988), ואמנת מועצת אירופה בדבר הלבנת הון, חיפוש, תפישה והחרמה של רכוש שמקורו בעבירה (אמנת שטרסבורג, 1990). בשנת 1989 הקימו שבע המדינות המתועשות (G7) כוח משימה בינלאומי למלחמה בהלבנת הון (FATF - Financial Action Task Force), שכיום חברות בו עשרות מדינות. חוק איסור הלבנת הון נחקק בין היתר במטרה לאפשר למדינת ישראל לאשרר את אמנת וינה, ולקחת חלק בשיתוף הפעולה הבינלאומי במאבק בהלבנת הון (ראו: עניין **שם טוב**, עמ' 413-414; **הצעת החוק**, עמ' 421). ואמנם, כבר בשנת 2002 אושררה אמנת וינה, והחל משנת 2016 ישראל אף חברה ב-FATF".

מידת הפגיעה בערכים המוגנים היא בינונית, שכן מצד אחד, סכומי הכסף שבהם עסקין אינם מבוטלים ועצם ההצלחה להוציא את הכספים מהחברות המרומות פגעה בהן, באמון שביכולתן לתת באחרים, ובהתנהלותן העיסוקית הרגילה. נוסף לכך את החשש שהזכרתי לעיל לפגיעה בדימויה של מדינת ישראל, המהווה אף הוא נדבך אפשרי בנזק. לא הובאו אומנם ראיות בעניין זה, אך מדובר בהנחה הגיונית ומתבקשת; מצד שני, עסקין בניסיונות שלא צלחו, כך שבפועל, הפגיעה הכספית מוזערה.

14. באשר ל**נסיבות הקשורות בביצוע העבירה**, יש להביא בחשבון כי לביצוע הניסיונות קדם תכנון ממשי, כפי שניתן היה ללמוד מהתכתובות בין הנאשם לבין גרייגוס. העובדה שהנאשם פנה לגרייגוס כדי שיכין עבור מבצעי ההונאה את התשתית הפיננסית הנדרשת לביצוע העבירות, מלמדת עד כמה טענתו שהוא לא היה חלק מהתכנון - חסרת בסיס. הנאשם הואשם והורשע כמסייע בעבירות קבלת הדבר במרמה, כך שמראש מקומו במארג הוא של מי שעשה מעשים כדי לאפשר את ביצוע העבירות ולהקל עליהן. ככזה, הוא היה שותף לתכנון ותפקידו היה, כאמור, להכין את התשתית הפיננסית. העובדה שהיו מתכננים נוספים אינה גורעת מחלקו של הנאשם בעניין זה. חלקו של הנאשם בביצוע העבירות היה חלק קטן, יחסית. כעולה מהגדרתו כמסייע בלבד, אין טענה שהוא היה העבריין המרכזי. כפי שצוין בהכרעת הדין, תפקידו היה לתווך בין מבצעי ההונאה לבין גרייגוס. החוק קובע כי עונשו של מסייע הוא מחצית העונש שנקבע בחיקוק בשל ביצועה העיקרי (סעיף 32 לחוק העונשין), ובכך בא לידי ביטוי חלקו הקטן יותר של מי שהורשע בסיוע בלבד. הנזק הפוטנציאלי מביצוע העבירות היה רב, כעולה מסכומי הכסף שאותם העבירו החברות המרומות לחשבונות הבנק שנועדו לכך (כ-3 מיליון ₪), אך הנזק הקונקרטי שנגרם, מבחינה כספית, היה אפסי, שכן הכספים הוחזרו לחברות המרומות. עם זאת, אין להתעלם מהנזק שנגרם לאותן חברות במישורים האחרים שהוזכרו לעיל (הפגיעה באמון שביכולתן לתת באחרים ובהתנהלותן העיסוקית הרגילה, כמו גם הטרחה שנגרמה להן, מטבע הדברים, בצורך להתעסק בנטרול הפגיעות הכספיות והאחרות). הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירות היו סיבות כלכליות, רצון לרווח כספי. הנאשם טען כי רצה להחזיר חוב לגרייגוס. בעדותו אמר הנאשם שסיפק לאנשים חשבונות בנק עבור עמלה (פסקה 27 להכרעת הדין). אין לפניי מידע על אודות הרווחים שהיו צפויים לנאשם במקרה דנן, אך ברור שהמטרה של המעשים הייתה כלכלית.

לעניין טענת ההגנה שגרייגוס הוא שפנה לנאשם ו"פיתה" אותו: טענה זו סותרת את קביעתי בהכרעת הדין, פסקה 44: לפי חומר הראיות, גרייגוס פעל בשירות רשויות האכיפה בארצות הברית. במסגרת פעילותו, פנה אליו הנאשם, וביקש ממנו שישפיק לו חשבונות בנק פיקטיביים, וזאת עקב כך שהנאשם היה מודע ליכולותיו של גרייגוס בנושא. טענת ההגנה (שעליה חזר הנאשם גם בדבריו האחרונים), שלפיה הנאשם היה תמים ולא הבין לשם מה נתבקש לספק למבצעי ההונאה את חשבונות הבנק מנוגדת, אף היא, להכרעת הדין (שבה התבססתי, בין השאר, על דברי הנאשם עצמו, שלפיהם ידע שגרייגוס עוסק בכך כדי להלבין הון עבור אנשים). לדברי הנאשם בחקירתו במשטרה, "אני לא יודע איך הוא עושה את זה. אני יודע שהוא עושה את זה... ברור שאני לא טיפש. ואני מבין... שהוא לא פתח על השם שלו...".

וברור... אבל אני לא יודע עובדתית שזה כן מה שקרה... להגיד לך משהו? אני אגיד לך... כן.. על דברים שעובדתית אני יודע. השערות שלי? חשדות שלי? יכול להיות".

מדיניות הענישה הנוהגת

15. הנאשם הורשע בעבירות של סיוע לניסיון קבלת דבר במרמה וכן בעבירות הלבנת הון. המאשימה הצביעה על הקושי לגזור מדיניות נוהגת בשתי העבירות יחדיו: "מדובר במקרה ייחודי וישנו קושי למצוא פסיקה בנסיבות דומות או אולי זהות. על כן, המאשימה תישען ותתייחס לענישה בעבירות קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות וגם סיוע לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, ולענישה בתיקים שהיוו חלק מהפרשה במסגרתה הוגשו כתבי אישום במקרי הונאה דומים במקרים מסוג זה." (פ/606-607).

אכן, קשה למצוא פסקי דין שנסיבותיהם זהות לעניין שלפנינו. הקושי נובע לא רק משילוב העבירות, כטענת המאשימה, אלא גם מכך שעסקינן לא בעברייני העיקרי, אלא במי שהורשע בחלק מהעבירות כמסייע, וגם מכך שעסקינן במצב של חוסר אפשרות לבצע את העבירות מחמת מצב דברים שהנאשם לא היה מודע לו. עם זאת, ב"כ המאשימה ניסה לסייע בהבאת פסקי דין דומים, או דומים בחלקם, ואף אני תרתי אחר פסיקה מסייעת.

16. במסגרת בחינת המדיניות הנוהגת לקביעת מתחם העונש ההולם בענייננו, נעזרתי בפסק דינו של בית המשפט המחוזי בת"פ (מחוזי מרכז) 63694-03-17 **מדינת ישראל נ' אבו נאג'י** [17.12.19] [עניין **אבו נאג'י**] (שאליו הפנה גם התובע), שנסיבותיו דומות לענייננו ואף הוא נוגע לפרשיית הונאות מסוג הנדסה חברתית נגד חברות ברחבי העולם[3]. באותו עניין, בית המשפט (עמיתי, כבוד השופט קובו), גזר את עונשם של שלושה נאשמים על פי הודאתם בעבירות של זיוף, מרמה בנסיבות מחמירות והלבנת הון בהיקף של 1,400,000 דולר. נאשמים 1 ו-2 הורשעו בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע; זיוף; קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות והלבנת הון. נאשם 3 הורשע בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע יחד עם קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות והלבנת הון, ובעבירה של סחיטה באיומים (ריבוי עבירות). על נאשמים 1 ו-2 (שכאמור לעיל, ערעור מצדם על חומרת העונש תלוי ועומד), נגזרו 14 חודשי מאסר בפועל, עונש מאסר על תנאי וקנס כספי בסך 60,000 ₪; ועל נאשם 3 נגזרו 9 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי וקנס כספי בסך 50,000 ₪. ערעור שהגיש נאשם 3 על חומרת עונש המאסר שהושת עליו נדחה, לאחר שבית המשפט העליון קבע כי האיוון הכולל בין שיקולי הענישה אינו מצדיק התערבות. לצד זאת, באשר לערעורו על גובה הקנס, קבע בית המשפט העליון, שאף שהקנס כשלעצמו אינו מצדיק התערבות, בהסתכלות כוללת על הפרשה ועל הנאשמים הנוספים, יש מקום להפחית את הקנס לסך של 35,000 ₪ (ע"פ 730/20 **סאעד גסאן אבו חלק נ' מדינת ישראל** [23.2.20]).

בעניין **אבו נאג'י** נתן כבוד השופט קובו דעתו לגזרי הדין שניתנו בעפ"ג (מחוזי תל אביב) 67241-06-18 **יונתן ממן נ' מדינת ישראל** [1.1.18] [עניין **ממן**] ובת"פ (מחוזי באר שבע) 45889-01-17 **מדינת ישראל נ' דאעס** [25.2.18] [עניין **דאעס**], שגם אליהם הפנה התובע כאן, ושנסיבותיהם, בדומה לעניין **אבו נאג'י**, דומות לענייננו. אותם גזרי דין נוגעים אף הם לפרשיית הונאות מסוג הנדסה חברתית נגד חברות ברחבי העולם, שגם בהן הופעל סוכן אמריקאי. וכך נקבע:

"ממן הורשע על פי הודאתו בביצוע חמש עבירות של ניסיון לקבל דבר במרמה בנסיבות מחמירות וחמש עבירות של התחזות. האישום הראשון מלמד כי בתוכנית מרמה שהנאשם תכנן וביצע לשם קבלת כספים במרמה מסיניף לבנוני של חברה אמריקאית, תוך שהתחזה לבעלי תפקידים שונים

בחברה האמריקאית, יצר מצג שווא לפיו קיים חוב של הסניף בלבנון לחברת האם בסך של \$ 6,000,000. הנאשם פנה לגלובוס וביקש ממנו לספק לו חשבון בנק אמין שאליו יוכל להעביר את כספי המרמה מחשבון בנק שברשותו בלטיביה. גלובוס לא סיפק לנאשם חשבון בנק ואף דווח על ההונאה לרשויות האמריקאיות והתערבות מנעה את העברת הכספים. על פי האישום השני הנאשם ניסה לקבל במרמה 130,000 אירו מבנק פולני. הנאשם התקשר לבנק תוך שהוא מתחזה לאישה אזרחית יוונית ויו"ר מועצת מנהלים של חברה, בעלת חשבון בבנק. במהלך מספר שיחות טלפון הנאשם ניסה לקבל פרטים אודות יתרת הכספים בחשבון, לשם הוצאת הכסף. פקידת הבנק סירבה לסייע לנאשם לאחר ששאלה שאלות לאימות הפרטים ובכך מנעה מהנאשם להשלים את תכנית המרמה. בית משפט השלום קבע כי מדובר בשני אירועים וקבע מתחם עונש לאישום הראשון הנע בין 18 ל-42 חודשי מאסר בפועל ובאירוע השני מתחם עונש הנע בין 7 ל-20 חודשי מאסר בפועל. על הנאשם, אשר הודה ונטל אחריות, ללא עבר פלילי ואשר שולב בטיפול, הוטל עונש של 22 חודשי מאסר בפועל לצד מאסר מותנה, וקנס בסך 70,000 ₪. בית המשפט המחוזי קיבל את ערעור הנאשם והקל בעונשו. בית המשפט המחוזי אימץ את התייחסותו של בית משפט השלום לרכיבי החומרה השונים ואולם קבע כי רף הענישה בפסיקה נמוך באופן משמעותי ממתחם העונש שנקבע על ידי בית משפט השלום, תוך שנתן דעתו לפסק הדין שניתן בעניינו של מעורב נוסף בפרשה בת"פ (מח' ב"ש) 45889-01-17 **מדינת ישראל נ' דאעס** (25.2.18) שם הורשעו 3 נאשמים בעבירות מרמה והתחזות, ואף שם גלובוס היה מעורב, ובמסגרת הסדר טיעון הוטלו עונשים מוסכמים של 4 חודשי עבודות שירות ו-9 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט קבע כי גזר הדין משקף העלאת ברף הענישה ואולם גם במקרים בהם מחליט בית המשפט על העלאת רף הענישה, יש לעשות כן בצורה מדודה וקבע כי בגין האירוע הראשון מתחם העונש נע בין 15 ל-36 חודשי מאסר בפועל ובאישום השני מתחם עונש הנע בין 6 ל-18 חודשי מאסר. כן נקבע כי יש לקבוע את עונשו של הנאשם (שהודה באופן מלא בכל המיוחס לו כבר בחקירתו במשטרה) ברף התחתון והשית על הנאשם עונש של 16 חודשי מאסר בפועל".

בהמשך לכך הבחין כבוד השופט קובו בין העניין שלפניו לעניין **ממן** ועניין **דאעס**, כשהוא נותן דעתו להיבטים השונים, לקולה ולחומרה:

"מחד גיסא נסיבות המקרה הנוכחי חמורות יותר מאשר פס"ד ממן נוכח העובדה שממן היה מבצע יחיד ולא מבצע בצוותא, לא הורשע בקשירת קשר, וכן בשים לב לכך שעבירות המרמה באישום הראשון של ממן, הדומה לעניינו, לא השתכללו לכדי עבירה מושלמת והוא הורשע בעבירת ניסיון בלבד הואיל והכספים נעצרו עוד בטרם הגעתם לחשבון הבנק, לעומת המקרה שלפנינו שבו הנאשמים הורשעו בעבירה מושלמת של קבלת דבר במרמה, שכן כספי המרמה הגיעו לחשבון הבנק של החברה הפיקטיבית. כמו כן ממן לא הואשם בעבירת הלבנת הון, שדינה 10 שנות מאסר, נוכח התערבות הרשויות האמריקאיות שמנעה את השלמת ביצוע העבירה. ואולם, הסיבה לכך שבעניין ממן העבירות נקטעו בשלב מוקדם יותר נבעה בעיקרה מהחלטת רשויות האכיפה האמריקאיות (הואיל ובפרשה זו גלובוס כבר שימש סוכן מטעם ה-FBI). בנוסף לכך, ממן הודה במעשיו כבר בחקירתו במשטרה, בניגוד לנאשמים אשר הודו רק במסגרת הסדר טיעון, לאחר שנשמעו חלק מעדי התביעה (הגם שלא נשמעה עדותו של גלובוס, העד המרכזי). מאידך גיסא, קיימות נסיבות שבהן המקרה שלפנינו פחות חמור מעניין ממן, ובכללן סכום כספי המרמה בעניין ממן העומד על 6,000,000 דולר הגבוה משמעותית מסכום כספי המרמה בתיק דנן (1.427 מיליון דולר), תכנון וביצוע בלעדי של ממן את העבירה המורכבת ובעלותו על חשבון בנק בלטיביה, כשפנייתו לגלובוס הייתה בשלב מאוחר יחסית בעבירה וזאת לשם השגת חשבון בנק פיקטיבי. זאת בניגוד למקרה שלפנינו, שבו גלובוס היה מעורב במרמה מתחילתה וחלקו היה משמעותי. עוד יש לאבחן בין המקרים, בכך שתסקיר שירות המבחן בעניין ממן המליץ על ענישה מוחשית וקונקרטית, ואילו במקרה הנוכחי ההמלצה היא לעבודות שירות".

כבוד השופט קובו ציין כי בחינת מדיניות הענישה הנוגת בעבירות המרמה והתחזות (ללא הלבנת הון) מעלה שבמקרים דומים הוטלו על נאשמים עונשים במנעד רחב. הוא הוסיף וסקר שורה של גזרי דין נוספים (רע"פ 4939/16 **נאסר נ'**

מדינת ישראל [26.6.16] (שאליו הפנה גם התובע); ת"פ (מחוזי מרכז) 18345-06-16 **מדינת ישראל נ' עומיסי** [1.11.17]; ת"פ (מחוזי מרכז) 47229-04-17 **מדינת ישראל נ' ברהמי** [11.6.18]; ת"פ (שלום פתח תקווה) 18203-06-16 **מדינת ישראל נ' אנו** [19.12.17] (גם לשני האחרונים הללו הפנה התובע). לאחר מכן קבע, כי מתחם הענישה ההולם לגבי נאשמים 2-1 נע בין 12 ל-36 חודשי מאסר בפועל בנוסף לקנס שנע בין 40,000 ₪ ועד ל-150,000 ₪, ומתחם העונש ההולם לנאשם 3 נע בין 9 ל-30 חודשי מאסר בפועל. הכול - לצד לקנס, שנע בין 30,000 ₪ ל-100,000 ₪. בית המשפט עמד על כך שחלקו של נאשם 3 במעשי עבירות המרמה, הזיוף והלבנת ההון פחות ממעורבותם של נאשמים 1 ו-2, אך לצד זאת הוא הורשע בביצוע עבירת סחיטה באיומים (אף שלא היה מדובר ברף גבוה של איומים).

17. נוסף על פסקי הדין שנבחנו על ידי כבוד השופט קובו בעניין **אבו נאג'י** ושהובאו על-ידי ב"כ המאשימה, אפנה לפסיקה רלוונטית נוספת:

א. בעניין **זידאן** נדון ערעורם של ארבעה נאשמים, שהורשעו על פי הודאתם בעבירות של זיוף, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות והלבנת הון, במסגרת פרשת הונאה רחבת היקף כלפי המוסד לביטוח לאומי ורשויות המס. היקף העלמות המס אשר בוצעו במסגרת פרשה זו נאמד בסך של כ-30 מיליון ₪ וסך התקבולים שהגיעו לידי המערערים בגין חלקם בתרמית, עמד על כ-2.8 מיליון ₪. בהמשך להסדר טיעון בין הצדדים, ובהתחשב במידת חלקו של כל אחד בעבירות שבהן הורשעו, כמו גם בנסיבותיהם האישיות של כל אחד מהם, בית המשפט המחוזי בנצרת (ת"פ 61797-10-15) גזר עליהם עונשים את העונשים הבאים: על מערער 1 נגזרו 9 חודשי מאסר לנשיאה בדרך של עבודות שירות וקנס בסך של 60,000 ₪; על מערערים 2 ו-3 נגזרו 20 חודשי מאסר בפועל וקנס בסך של 200,000 ₪; על מערער 4 נגזרו 14 חודשי מאסר בפועל וקנס בסך של 100,000 ₪. בית המשפט העליון (כבוד השופטת וילנר) דחה את ערעוריהם וקבע כי "העונשים אשר הוטלו על המערערים אינם מחמירים כלל וכלל ובוודאי שאינם חורגים ממדיניות הענישה הנוהגת בנסיבות דומות. מעשיהם החמורים של המערערים גרמו לנזק רחב-היקף לקופת המדינה ופגעו באמון הציבור ברשויות המדינה ומוסדותיה, וזאת בשים לב להיקף המרמה, להתמשכותה, לתכנון שקדם לה ולשיטתיות שבביצועה. לכך יש להוסיף כי חומרתה של הפרשה ושל חלקם של המערערים בה מתחדדת נוכח העובדה כי בנוסף לשורה הארוכה של עבירות הזיוף והמרמה, הורשעו המערערים אף בביצוע מתמשך של עבירות הלבנת הון בצוותא חדא עם תמיר, וזאת בהיקפים נרחבים" (פסקה 23).

ב. ברע"פ 8640/18 **אדעיס נ' מדינת ישראל** [19.3.19] [עניין **אדעיס**] נדון ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (ת"פ 30250-04-16), שגזר על אדעיס, שהורשע על פי הודאתו בביצוע עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות ומספר עבירות של הלבנת הון, עונש של 24 חודשי מאסר בפועל וקנס כספי בסך של 10,000 ₪. הוא היה שותף לפעילות הונאה, שמטרתה קבלת תוצרת חקלאית במרמה מבלי לשלם עבורה, למכור אותה, ולהסתיר את מקורה. תכנית הפעולה נרקמה על-ידי שלושה אחרים, שעניינם נדון בנפרד. אדעיס לא היה היוזם וההוגה של התוכנית העבריינית ולא נמנה בין מבצעי ההונאה העיקריים, אלא שותף שהצטרף לפעילות העבריינית במועד מאוחר יותר בעקבות פנייתם של מבצעי ההונאה. הוא הוגדר על-ידי בית המשפט כמי שתיווך בין גורמים בפרשה. הוא סיפק כסות חשבונאית לפעילות פיקטיבית של סחר בתוצרת חקלאית וביצע פעולות ברכוש אסור, במטרה להסתיר או להסוות את מקורו ואת עשיית הפעולות בו. היקף המרמה היה בסך כ-4.5 מיליון ₪, ואילו אדעיס קיבל עבור שירותיו סך של 50,000 ₪. בבית המשפט המחוזי (כבוד השופטת לומפ), נקבע כי מתחם הענישה ההולם נע בין שנתיים לבין חמש שנות מאסר בפועל. בשים לב לשיקולי אחידות הענישה ביחס ליתר הנאשמים בפרשה,

בהתחשב במיקומו הנמוך של הנאשם בהיררכיה העבריינית, ובעונשים שנגזרו על הנאשמים המרכזיים, קבעה כבוד השופט לומפ כי יש להשית על הנאשם עונש ברף התחתון של המתחם. בית המשפט העליון דחה את ערעורו של אדעיס וקבע כי מתחם העונש שנקבע, והעונש שהוטל בגדרו על-ידי בית המשפט המחוזי, משקפים איזון בין השיקולים הרלוונטיים לעניינו של אדעיס ובכלל זה שיקולים הנוגעים למעורבותו של אדעיס ביחס ליתר המעורבים בפרשה: "אמת נכון הדבר, אדעיס לא הגה את תכנית הפעולה ולא יזם את המעשה, אולם חלקו בפרשה מהותי. תפקודו של אדעיס, באמצעות חברת 'יסור', כגורם מתווך, משווה אופי של תחכום למעשה ההונאה, ובלעדיו - ההונאה לא הייתה מושלמת. בית המשפט המחוזי התייחס לכך שאדעיס איננו העבריין העיקרי בפרשה, ונתן לכך ביטוי כשקבע עונש קל מזה שנגזר על יתר המעורבים" (פסקה 13 מפי כבוד השופט סולברג).

אציין, כי נסיבות פסק הדין בעניין **אדעיס** דומות לעניינו מבחינת סוג המרמה, היקף המרמה, ותפקידו של הנאשם בתוך המארג העברייני. הבדלים משמעותיים שבעטיים עניין אדעיס חמור מעניינו נובעים מכך ששם המרמה הצליחה להתבצע עד תום ולקורבנות נגרם נזק משמעותי, ומכך שאדעיס עצמו הורשע כמבצע עיקרי ולא כמסייע. הבדל משמעותי לקולה נובע מכך ששם דובר על שני אישומים (אחד של מרמה ואחד של הלבנת הון), שראו בהם ארוע אחד, בעוד שבעניינו מדובר בארבעה אישומים (שניים של מרמה ושניים של הלבנת הון), וכפי שצינתי - אלה, לטעמי, שני ארועים נפרדים.

18. בהשוואה לפסקי הדין שהובאו לעיל, במקרה שלפניי יש סממנים לקולה ולחומרה: לקולה - העובדה שהנאשם לא היה עבריין מרכזי או מתכנן האירוע, והעובדה שעסקינן בניסיון שלא צלח, דבר שמוביל להקטנת הנזק הכספי הקונקרטי שנגרם לקורבנות (אף כי אי הצלחת הניסיון אינה נובעת מחרטה של מי מהמבצעים, אלא מפעולה של הרשויות). אזכיר כי עובדת היותו מסייע בלבד תבוא ממילא לידי ביטוי בכך שהחוק קובע כי עונשו יהיה מחצית מזה של מבצע עיקרי, ועל כן אין צורך לשקלל נתון זה פעם נוספת (המתחם נקבע לגבי מבצע עיקרי). לחומרה יש לקחת בחשבון שהנזק הלא כספי נגרם למרות שהעבירה של קבלת דבר במרמה לא הושלמה, לרבות נזק במישור הבינלאומי. עוד אזכיר לחומרה את העובדה שבוצעו גם עבירות הלבנת הון (והן הושלמו), ואת הסכום הכולל של העבירות (כ-720,000 אירו, שהם כ-2.8 מיליון ₪).

ב"כ הנאשם טען כי העונש שהמאשימה עותרת לו חורג לחומרה מרמת הענישה הנוהגת בפרשות דומות ומרף הענישה, אך הוא לא הגיש כל פסיקה שתתמוך בטענותיו, ותחת זאת הסתפק בטענה בעלמה כי "כל ההפניות וכל ההיקשים אותם מבקשת המדינה לעשות, מכוונים לעבירות בהן לא הורשע הנאשם, בקונסטלציות משפטיות אותן לא ניתן לייחס לנאשם". לנוכח כל הפסיקה שהובאה לעיל, ברור כי מתחם ענישה שלו טענה ההגנה, אינו עולה בקנה אחד עם מדיניות הענישה הנוהגת.

בהתייחס לטענת ההגנה שלפיה, שימוש במאסרים, קל וחומר מאסרים ממושכים, אין בהם כדי לקדם שום תכלית הרתעה, וההפניה לדוח ועדת דורנר בהקשר זה, אפנה לדברי כבוד השופט מזוז בע"פ 8345/15 **אוחנה נ' מדינת ישראל** [19.9.17], פסקה 32:

"זה לא מכבר עמדתי על האפקטיביות של ענישה מרתיעה בעבירות כלכליות כלפי אלה השוקלים או הזוממים לבצע עבירות כאלה: '... מחקרים שנערכו ביססו את הקביעה כי אפקט ההרתעה הנלווה להחמרה בענישה הוא בעל משקל רב יותר בהקשר של עבירות אנשי ציבור ועבירות כלכליות, וזאת להבדיל מאפקט חלש יותר בהקשר של עבירות רחוב ואלימות (חגית לרנאו עבריינות ואכיפת חוק 67

(2016) והאסמכתאות (שם). ממצא זה מובן ואינו מפתיע, שכן עבירות אנשי ציבור ועבירות כלכליות מתבצעות בדרך כלל על ידי אנשים נורמטיביים בעלי מעמד חברתי, והאפשרות של עמידה בפני חקירה פלילית, משפט ועונשי מאסר, מרתיעה יותר מטבע הדברים 'אדם מן היישוב', ובוודאי אדם בעל מעמד חברתי וציבורי, לעומת מי שמנהל אורח חיים עברייני ומקיים מגע מתמיד עם מערכת אכיפת החוק, ובפרט מי שכבר עבר את 'החווייה' של חקירה, משפט ומאסר. וראו גם דבריו ברוח זו של השופט א' רובינשטיין בע"פ 677/14 **דנקר נ' מדינת ישראל** (17.7.2014), באשר לאפקטיביות הרתעת הרבים הנלווית לענישה בעבירות 'צווארון לבן'..."

אנו למדים, אפוא, כי דווקא בעבירות כלכליות, על מנת שהענישה תהיה מרתיעה, עליה לכלול בדרך כלל רכיב של מאסר בפועל, והדבר אכן עולה מהמדיניות הנוהגת, כמודגם לעיל.

לנוכח האמור, אני קובעת כי מתחם הענישה לכל אחד משני האירועים נע בין 9 ל-30 חודשי מאסר בפועל, למבצע עיקרי. אזכיר, כי בהתחשב בכך שהנאשם היה **מסייע**, עונשו יהיה מחצית מזה של מבצע עיקרי. עוד אזכיר, כפי שצינתי, כי בכוונתי להטיל עונש כולל בגין שני האירועים.

חריגה ממתחם העונש הראוי וביטול ההרשעה

19. במקרה דנן, לא קיימים שיקולים אשר מצדיקים חריגה מהמתחם, לחומרה או לקולה, ולא נטענה טענה בעניין זה עלידי צד כלשהו.

20. אשר לעתירת ההגנה לבטל את הרשעתו של הנאשם: הטענה הועלתה בעלמה, ללא כל התייחסות לפרמטרים שנקבעו בפסיקה ככאלה שיש לשקול בהקשר זה, ונראה שלא בכדי. כידוע, משהוכח ביצועה של עבירה, הרשעה היא הכלל, ואילו אי הרשעה היא החריג. בשורה ארוכה של פסקי דין שב בית המשפט העליון והתייחס לכלל שנקבע בע"פ 2083/96 **כתב נ' מדינת ישראל**, (פ"ד נב(3) 337 (1997)), ולפיו, על מנת להחיל את החריג בדבר סיום ההליכים ללא הרשעה על עניינו של נאשם בגיר, יש להשתכנע בקיומם של שני תנאים מצטברים: האחד, סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה על ההרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים, ובהם התועלת שתצמח לאינטרס הציבורי-חברתי מההרשעה; השני, ההרשעה תפגע באופן חמור, פגיעה קונקרטית, בשיקום הנאשם. שילובם של שני התנאים מלמד כי על בית המשפט לאזן בין האינטרס הציבורי לבין הנסיבות האינדיבידואליות של הנאשם. בין אלו, יובאו בחשבון שיקולים שעניינם הרתעה, אכיפה שוויונית של החוק, טיב העבירה וחומרתה, עברו הפלילי של הנאשם, גילו והנזק שיגרם לו מההרשעה. במקרים שבהם הנאשם הוא בגיר גובר לרוב השיקול הציבורי, ורק כחריג תתאפשר סטייה מהרשעתו ומחובת מיצוי הדין (ראו, למשל, לאחרונה, בע"פ 4318/20 **מדינת ישראל נ' חסן** [18.4.21], פסקה 24, מפי כבוד השופטת ברק-ארז, וברע"פ 547/21 **סיטניק נ' מדינת ישראל** [17.3.21], מפי כבוד השופט קרא). אף לא אחד משני התנאים מתקיים בענייננו, וההגנה אף לא ניסתה להראות אחרת. העתירה לבטל את הרשעת הנאשם נדחית, אפוא.

נסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה

21. חשוב לציין, שגם מטיעוני ההגנה וגם מדבריו האחרונים של הנאשם עולה כי אינו מקבל את מסקנתי בהכרעת הדין. הוא ממשיך לטעון כי לא הבין ולא ידע בזמן אמת שעסקינן בפעילות פלילית. מטבע הדברים, אף אינו מביע חרטה על מעשיו, אלא ממשיך לראות עצמו כקורבן. בדבריו האחרונים הוא הצטער "על שדבר כזה קרה ונפילתי לדבר הזה

אבל באמת שלא הייתה לי כוונה לרמות מישהו... אם לא היו פונים אליי לא הייתי מגיע למצב הזה. יכול להיות שההתנהלות שלי לא הייתה נכונה באותו זמן, אם הם לא היו בונים את כל התשתית הזאת לא הייתי מגיע למצב הזה". מכאן שאין הנאשם יכול לזכות בהקלה השמורה למי שלוקח אחריות על מעשיו, מביע חרטה ועושה מאמצים לתיקון.

22. עוד יש לומר, כי כל טענותיו של ב"כ הנאשם על אודות מאפייניו של הנאשם ונסיבותיו האישיות, שנתבקשתי לשקול לזכותו, נטענו ללא ראיות או תמיכה כלשהי. לא הובאו עדים ולא הוגשו מסמכים, אף כי ניתן להניח שלגבי חלק נכבד מהדברים ניתן היה להביא ראיות, חרף מגפת הקורונה שהיינו בעיצומה. המסמך היחיד שהופניתי אליו הוא מסמך **9/9**, המלמד על מכירת מניותיו של הנאשם במספר חברות שבהן היה שותף, אך גם הוא אינו מלמד על מה שההגנה ביקשה להראות באמצעותו: כי הנאשם נאלץ למכור את כל (או מרבית) נכסיו הפיננסיים ונותר כמעט חסר כל. אין במסמך זה אלא תמונה נקודתית על פעולה פיננסית שבוצעה, ואין בו כדי ללמד דבר על מצבו הפיננסי הכללי של הנאשם כיום.

23. אני זוקפת לזכות הנאשם את היותו נעדר עבר פלילי, ואת העובדה כי נשיאת מאסר בישראל תרחיק אותו מאותו חלק ממשפחתו המתגורר בהונגריה, בפרט בהתחשב בהשפעת מגיפת הקורונה. דבר זה יקשה הן עליו, הן על משפחתו שם, ויש להתחשב בהשפעת העונש על הנאשם ומשפחתו. לקחתי בחשבון את העובדה שבמשך כארבעה חודשים, בתחילת החקירה (אוגוסט עד תחילת דצמבר 2017) היה הנאשם מוגבל בתנועותיו בשל צו עיכוב היציאה שהוצא נגדו.

24. עם זאת יש לזכור כי בהתאם לפסיקה, כאשר עסקין בעבירות כלכליות, ככלל יש לתת עדיפות לשיקולי הרתעה ולאינטרס הציבורי שבהחמרת הענישה על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם (רע"פ 162/21 **עבדאללה עלי נ' מדינת ישראל** [25.1.21], פסקה 5).

25. לא מצאתי כי בנסיבות תיק זה יש לתת משקל משמעותי לחלופי הזמן, העומד על כחמש שנים ומחצה מאז ביצוע העבירות. החקירה התנהלה ביעילות, ובהתחשב בהיקף הפרשות שחקירה זו הייתה חלק מהן (כפי שהתברר במהלך שמיעת הראיות בתיק), ובצורך לשתף פעולה עם רשויות זרות, אין מדובר בפרק זמן ממושך. כתב האישום הוגש כעבור כשנתיים וגם המשפט התנהל ביעילות, תוך שיתוף פעולה של שני הצדדים. אזכיר עוד, שמתן גזר הדין (ועוד קודם לכן הקראת הכרעת הדין) התעכבו במספר חודשים בשל בקשות הנאשם לדחיות, שנבעו מאילוצי מגפת הקורונה. מובן, שדבר זה אינו נזקף לחובתו, אך גם לא נחשב כשיקול לקולה, במסגרת רכיב "חלופי הזמן".

25. בהתחשב בכל האמור לעיל, אני סבורה שיש למקם את עונשו של הנאשם מעט מתחת למרכז מתחם העונש שקבעתי, כלומר ברף הבינוני נמוך של המתחם (כעתירת המאשימה).

כפי שצינתי לעיל, אף שקבעתי מתחם ענישה נפרד לכל ארוע, אקבע עונש כולל לכל האישומים, המתחשב במתחם, בכך שמדובר בשני ארועים, בכך שהנאשם הורשע כמסייע, ובמיקום הראוי, לטעמי, של עונש הנאשם בתוך המתחם.

26. **לעניין הקנס:** אף שלא הוכחה מידת טובת ההנאה שהנאשם אמור היה להפיק, ואף שבפועל לא הופקה טובת הנאה לנוכח אי הצלחת הניסיון, כאשר עסקין בעבירות כלכליות, שמטרתן הפקת רווח כספי, מן הראוי להטיל קנס (ראו למשל עניין **סון**, פסקה 30). במקרה זה, בהתחשב בכלל הנתונים ובכך שהנאשם לא הפיק רווח, הקנס יהיה

מתון, יחסית.

סוף דבר

27. לנוכח כל האמור, החלטתי להטיל על הנאשם את העונשים הבאים:

א. מאסר בפועל בן 14 חודשים;

ב. מאסר בן 6 חודשים, אך הנאשם לא יישא עונש זה אלא אם בתוך 3 שנים מיום שחרורו מהמאסר יעבור עבירה שבה הורשע;

ג. קנס בסך 50,000 ₪ או 90 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב-10 תשלומים שווים ורצופים, החל ביום 1.6.2021 ובכל 1 בחודש בחודשים שלאחר מכן. אי עמידה בשני תשלומים רצופים במועד תגרור העמדת כל יתרת הקנס לפירעון מיידי. **71**

זכות ערעור כדין.

ניתן היום, כ"א"א אייר תשפ"א, 03 מאי 2021, בנוכחות הצדדים.

[1] הכוונה לטכניקת מרמה, שכנוע והתחזות, המנצלת תכונות פסיכולוגיות אנושיות, המביאות את האדם לציית מרצון לבקשת "תוקף" ולמסור לידיו מידע אישי על אודותיו או על אודות ארגונו [ההגדרה בהשראת האתר של מערך הסייבר הלאומי "מהי הנדסה חברתית"]. חלק מהעדים במהלך דיוני ההוכחות עשו שימוש בביטוי זה, כמצוטט בהכרעת הדין

[2] למעשה, יציאתו של הנאשם הוגבלה מיום 4.8.17 עד 1.12.17, קרי: למשך כמעט ארבעה חודשים

[3] ע"פ 686/20 אבו נאג'י נ' מדינת ישראל תלוי ועומד בבית המשפט העליון